

З досвіду роботи вчителя історії Таращанського НВК «Гімназія «Ерудит» - ЗОШ І ст.» Цюренко О. П.

Проект «Є скарби, допоки їх шукають»

Травень-2013

Жінки Таращанщини під час Великої Вітчизняної війни брали участь безпосередньо в боях, працювали в тилу на виробництві, надавали медичну допомогу пораненим на полі бою, у медсанбатах, польових госпіталях.

Багато жінок працювало у військових частинах радистами, телефоністками, медсестрами, донорами, санінструкторами, розвідниками і навіть мінерами. А скільки з них боролися проти німецьких загарбників, перебуваючи у підпільних організаціях і партизанських загонах.

Нікому не потрібна війна одягла жінок у грубі захисні гімнастерки, кирзові чоботи, суконні плаття та пілотки з зіркою.

Наші дівчата навчилися керувати літаками, танками, тягли кабельний зв'язок, били ворогів зі снайперської гвинтівки, стояли на перехрестях регулювальницями. Всі відчули, що Батьківщина-мати в небезпеці, жінки разом з чоловіками пішли її захищати... і захистили... вистояли.

І. Жінки Таращанщини на фронтах Великої Вітчизняної війни 1941-1945 рр.

Денисенко Галина Маркіянівна.

Народилася Галина Маркіянівна на Черкащині. Батько Галини Маркіян в період колективізації виїхав на заробітки в Росію в Ленінградську область. Мати з трьома дітьми залишилась сама у селі де їх застав голодомор 1932-1933 рр. Люди масово вимирали. Й одного разу мати написала листа батькові щоб батько їх забрав до себе. Подолавши величезну відстань, батько приїхав кінями і вивіз сім'ю з України. Там, у Ленінградській області, Галина закінчила середню школу і поступила на навчання у дворічну акушерську школу.

І треба ж було так трапитись, що саме в день отримання диплома про закінчення 22 червня 1941 року було оголошено про початок війни з гітлерівською Німеччиною.

Галину Дениско призвали в армію 13 листопада 1941 року та направили в 71 стрілецький полк санінструктором батальйону. Там під час боїв приходилось надавати на передовій лінії фронту медичну допомогу бійцям, виносити тяжко поранених з поля бою.

У 1942 році Галину було поранено. Тоді її залишили в медсанбаті 2-го окремого медично-санітарного батальйону. Часто медпрацівникам приходилось бути донорами. У Галини Маркіянівни була перша група крові, з-за чого їй приходилось часто здавати кров, рятуючи поранених.

Вояувала вона і під Сталінградом. В цих кровопролитних боях багато воїнів загинули смертю хоробрих. Але за життя багатьох воїнів боролися в медсанчастинах лікарі, медсестри такі як наша героїня.

Галина і сама була двічі поранена, коли витягувала бійців з поля бою.

Підрозділи 24 дивізії, в складі якої воювала Галина, звільняли від ворогів Донбас, Південь України, Литву, громили гітлерівців у Пруссії. За свою мужність, професіоналізм медсестри була нагороджена орденами і медалями. Всього у її скарбниці було 21 медаль та ордени Червоної Зірки, «Вітчизняної Війни 2-го ступеня».

Закінчилась війна, вирішила працювати медсестрою в Києві, а згодом переїхала до нашого містечка Таращі. Аж до виходу на пенсію працювала медсестрою в Таращанській районній лікарні. Працювала по фронтовому із завзяттям і совістю.

Постійно була серед людей. Навіть парадну колону в День Перемоги фронтовичка Галина Маркіянівна прикрашала своєю присутністю в Таращі на вулиці Шевченківській.

В 2012 році повесні Денисенко Галина Маркіянівна пішла за іншу межу. Нехай світла пам'ять про неї залишиться в наших серцях.

Ревуцька-Савлук Віра Андріївна

Росіянка за походженням Віра народилася 1 жовтня 1923 року в станиці Іванівська Краснодарського краю. До початку війни закінчила десятирічку, мріяла продовжити навчатися на лікаря, але війна перекреслила всі її сподівання.

У Віри Ревуцької служба зразу розпочалася за домівкою, тому що гітлерівці окупували вже частину Краснодарського краю. Її з подругою зараховано 6 квітня 1942 року на прискорені курси до 53-го Зенітно-артилерійського дивізіону після курсів Віру з такими ж дівчатами у військоматі розформували по різних частинах, розлучили з подругою.

Ревуцьку привезли у розташування батареї, видали військову форму і прикріпили до зенітних гармат замість хлопців, які були відправлені на фронт.

Воювала зенітниця і на Кавказі і звільняли рідну Україну, були запеклі бої в Молдавії, Румунії, Югославії, Чехословаччині. Військова посада – це замісник командира зенітної батареї. За бойові заслуги отримала ордени Червоної Зірки, «Вітчизняної Війни 2-го ступеня».

Після війни одружилась з бойовим товаришем Савлуком Іваном, переїхала в село Кирдани. В селі очолила дитячий садок де працювала до пенсії.

Нині проживає в с.Кирдани. побажаємо цій героїчній жінці, тепер Вірі Андіївни Савлук щасливого довголіття.

Назаревська Ганна Макарівна

Народилася 17 листопада 1923 року в м.Тараща Київської області. Ганна всім»ї була третьою дитиною. Після закінчення Таращанської середньої школи №1 в 17 років поїхала навчатись на курси медсестер в

м.Миколаєві. там її і застала в 1941 році війна. Разом із студентами медучилища за власним бажанням пішла на фронт.

Жорстокою борозною йшла віна 1941-1942 років, яка відмітилась лихом, голодом, холодом, втратою бійців. І по цьому ріллі пройшлась Ганна Назаревська, коли довелось відступати на Схід. Але потім були і перемоги в боях за Москву, Сталінград, Кавказ, визволення українських земель. 28 жовтня 1944 р. закінчилось визволення України від німецьких окупантів. Війська Радянської Армії почали звільнення Румунії, Австрії, Югославії. В цей період Ганні Назаревській було присвоєно військове звання старшини медичної служби.

Вона завжди знаходилась на позиціях у перших рядах з бійцями, старалась надавати допомогу пораненим. Приймала участь у самих небезпечних військових операціях.

Одного разу в районі Будапешта (Угорщина) її було включено до розвідної групи. Коли група проникла в тил ворога і розмістилась в якійсь хатинці, їх викрили гітлерівці. Вони оточили хатинку, зав'язався бій. Розвідники з боєм почали відступати, бо сили були нерівні. Назаревська залишилась у хаті з малою дівчинкою, яка чомусь була без мами. Коли Ганна відчула, що німці ввірвуться зараз в будинок, то швидко натягла на себе одяг матері, а свою форму заховала в кутку на печі. Гітлерівці забігли до хати, обшукали всі закутки, але «маму» з дівчинкою не чіпали. Так вона викрутилась з цієї пастки.

Тут же в Угорщині зазнала тяжкого поранення, куля пройшла обидві легені, довго лікувалась, вернулася в Таращу інвалідом Великої Вітчизняної війни 2-ої групи.

За бойові і трудові подвиги Ганна Назаревська нагороджена орденами і медалями.

На сьогодні перебуває в Таращанському пансіонаті для пристарілих інвалідів і учасників Великої Вітчизняної війни.

Такій жінці ми бажаємо щасливого довголіття.

Власенко Любов Андріївна

Народилася Любов Андріївна 1 жовтня 1924р. в с.Лісовичі Таращанського району. Її батьки виростили 4 синів і 5 дочок. Люба народилася сьомою.

Голодного 1932 року сім'я виїхала до Ленінграду, щоб якось вижити. Жилось дуже важко, Люба рано почала працювати. 1941р. війна. Люба з іншими дівчатами виходила копати окопи, протитанкові рови. Коли Ленінград опинився у німецькій блокаді, почалося бомбардування, то молодим жінкам приходилось позмінно стояти на вишках, дахах будинків, щоб передати в командний пункт місце падіння снарядів і бомб.

Всі довгих 90 днів і ночей блокади Власенко Люба працювала, а також допомагала пораненим у військовому госпіталі.

Найважче було, коли закінчувались продукти харчування, крім того люта зима 40 С морозу. Жахливо було бачити холодні тіла мертвих людей на

вулицях. З овочевого комбінату, де працювала Люба, за місто вивозили відходи. Люди, в тому числі і Люба, йшли туди нагрібали все, що можна ще їсти. Все зібране вона приносила додому, вибирали з нього сміття та черви й пекли млинці. І це був найкращий хрч. Отак і вижили.

Люба Андріївна нагороджена медалями. Їй 88 років, проживає в с.Лісовичі. Доброго здоров'я Вам, Любов Андріївна.

Кривошея Тамара Іванівна

Коли прогрімали перші вибухи бомб і снарядів, викликаних навалом німців на Радянський Союз, Кривошеї Тамарі виповнилось лише 15 років. Дівчата такого віку ще не знали, що то був кінець їхньому щастю, що то був початок довгих людських страждань.

Йшла всенародна війна протягом 4 років. Підросла молодь, такі як Тамара, і готовилася стати на захист своєї Батьківщини.

Довелося і Тамарі повоювати. Уже в останніх місяцях війни у січні 1945 року її призвали до лав діючої армії. За розпорядженням райвійськомату Кривошею, якій і 19 років ще не виповнилось, відправили в м.Вільнюс телефоністкою. Йшли жорстокі кровопролитні бої, у яких гартувалась і молода дівчина Тамара. У Литві вона зустріла і перемогу – 9 травня 1945 року.

З 1947 року проживає в м.Таращі, працювала телефоністкою в Таращанському районному вузлі зв'язку.

За участь у Великій Вітчизняній війні Тамара Іванівна нагороджена орденами та медалями.

Ярошенко Матрона Федорівна

У роки Великої Вітчизняної війни служила поваром у лавах військових частин. Вона дотримувалася одного з правил : праця – великі ліки від усіх хвороб і смутку людини.

У лавах Радянської Армії з червня 1942 року служила поваром у 4-ій роті інженерно-будівельного батальйону при аеродромі. Такі війська слідували за фронтом, відновлювали аеродроми, воювали з німцями.

Матрона Дмитренко була відповідальною за приготування їжі на польовій кухні. Дівчина душею відчувала, що нагодований солдат чи пілот буде краще і працювати, і воювати. Куховарити тому приходилось і при непередбачених умовах. Не раз попадали під обстріл кулеметів і бомбардування аеродромів німецькими літаками. В одному з таких боїв Матрона Федорівна отримала поранення в голову. Але не покинула свого поста, відмовилася від лікування і продовжувала працювати, готуючи їжу. Навіть при необхідності працювала медичним працівником.

Матрона Іванівна пройшла зі своїм інженерно-будівельним батальйоном аж до Німеччини та Чехословаччини. Була двічі поранена. За бойову діяльність нагороджена орденами Червоної Зірки, «Вітчизняної війни 2-го ступеня», «За мужність 3 ступеня» та медалями. В 1964 р. одружилась зі своїм командиром Ярошенком Миколою Яковичем і приїхала до Таращі.

На теперішній час Матрона Ярошенко має статус інваліда I групи Великої Вітчизняної війни. Але рухлива, ходить сама на ринок, господарює біля хати.

Журавель (Пожарська) Любов Дем»янівна

Журавель Любов Дем»янівна народилася в 1923р. в с.Лісовичі Таращанського району в бідній родині. В часи голомозу 1932-1933 років батьки Люби виїхали в далекі незнані краї, зупинилися в азейбарджанському місті Баку. Батько Дем»ян влаштувався на роботу і намагався не дати сім»ї вмерти. Там Люба закінчила школу і курси медсестер. А коли почалася Велика Вітчизняна війна, Журавель Люба в січні 1942р. була зарахована в стаціонарний госпіталь. У ньому приймали бійців з тяжкими пораненнями з усіх фронтів. Трудилися дні та ночі, оперували, лікували, ставили на ноги. У критичних ситуаціях медперсонал ділився своєю кров»ю, щоб зберегти солдата. Нелегкі були моменти.

У цьому об»ємі тягот, переживань, гірких сліз Любов Журавель дослужила до Дня Перемоги.

Приїхала після війни в Таращу, разом з Віктором Пожарським, створила сім»ю. народила 2 дочок.

Працювала довгий час медсестрою в Таращанській районній лікарні. До речі донька Любові Журавель також працює медсестрою у нашій лікарні.

У 2013 році Любові Дем»янівні виповнилося б 90 років.

На жаль вона не дожила до цього ювілею. Нехай земля їй буде пухом і вічна пам»ять.

II. Діяльність жінок-таращанок у підпіллі.

(плакат «Родина мати зовет»)

Боротьба радянських людей у тилу ворога за своїм розмахом, чисельністю була всенародною. Наш район перебував у німецькій окупації з 17 липня 1941 до кінця січня 1944 року. Але нескореною залишалась таращанська земля. У Таращанському районі діяло 4 партизанські загони та більше 15 підпільних груп, у яких перебувало чимало жінок і молодих дівчат таращанок. Діяли без віз і паспортів під чужими іменами, вдень і вночі ризикували попасти в лапи гестапівців. Ми розкажемо вас про жінок, які мужньо діяли, балансуєчи між життям і смертю. Ці сміливі жінки розповсюджували серед населення антифашистські листівки, радянські газети. Доносили до населення правду про положення на радянському фронті, вселяли віру в перемогу. Проявляли мужність і героїзм у сутичках з фашистами і ніхто не думав про нагороди.

ВАЛЕНТИНА ІВАНІВНА СОКОЛОВА

Валентина Іванівна стала відомою в Таращанському районі за прізвищем Соколова напередодні двадцятої (20) річниці перемоги у Великій Вітчизняній війні 1965 року.

Родом вона з Новосибірська. Коли почалася війна Валі було лише 16 років. Вона декілька разів ходила у військкомат із проханням відправити її на фронт, але її відмовляли.

У 1942 році її приймають добровольцем до лав Радянської Армії. Закінчує школу зв'язківців, потім шестимісячні курси розвідників - підричників.

У Таращанському районі наприкінці вересня 1943 року біля села Степка прибула диверсійно - розвідувальна група з 17 бійців, до складу якої входила радистка Добриніна Валентина Іванівна.

Під час приземлення Валентину віднесло вітром на лівий берег річки Рось, а її подруга Марія Міщенко травмувала ногу. Коли Валентина приземлилась, вона сховала рацію і парашут потім почала шукати свою групу. Це виявилось дуже непросто. Допоміг лісник Шкляр, який завів її у табір партизанського загону "Іскра", яким командував капітан Борис Купріянович Бабенко. Там вона зустріла подругу Марію Міщенко, яку ліквідували партизани. Дальша діяльність цих дівчат пов'язана з партизанським загonom "Іскра": Марія залишилась радисткою, а Валентина була і розвідницею, і радисткою, і підричником.

Валентина виконувала складні завдання: розвідувала ворожі об'єкти, встановлювала зв'язки з підпільними організаціями, зривала вивезення людей на примусові роботи до Німеччини, підривала німецькі ешелони на залізницях.

Ось один епізод її боротьби з фашистами. Група підричників, в складі якої була і Валентина Добриніна, знищила німецький ешелон з військовою технікою і солдатами на станції Ольшаниця. Внаслідок диверсії на дві (2) доби зупинився рух залізниці. Але під час бойової операції Валентину контузило і партизани принесли її в табір ледь живою.

Але в лісі таке поранення не могли лікувати, тоді її під іншим прізвищем привезли у Таращанську лікарню до лікаря Камінського. Той коли дізнався ким насправді є ця хвора, то помістив її до лікарні в селі Улашівка. Опікунство над нею взяла Кустовська Ольга Петрівна - медсестра районної

лікарні. Вона передавала туди ліки, продукти їздовим. Ольга Петрівна встановила умовний знак небезпеки- це "стакан цукру". Якщо їздовий його привезе Валентині загрожує небезпека. Через деякий час вона трохи поправила своє здоров'я. Партизанський загін "Іскра" після кровопролитного бою в лісі біля села Кирдани, де поніс великі втрати, перебрався в Тетерівський район. Одною надійною людиною залишилась медсестра Кустовська Ольга.

Але німецькі каральні служби гестапо дізнались, що в районі перебуває десь партизанка. Вони всюди шукали її. Ввечері, коли їздовий привіз "стакан сахару" Валентина зрозуміла, що їй загрожує арешт, вона не довго вагалась, вискочила у вікно і подалась до Таращі.

Перша її схованка була у батьків Ольги, потім її завезли у село Кирдани, до Григоренка Тодося. Він загорнув її у ковдру і сховав у купі гною. Німці все перевернули в дворі, але нічого не знайшли.

Третя схованка Добриніної - це хата в селі Бовкун в сім'ї Беркозів. Але фронт наближався, в селі було багато фашистів і тоді Олександр Петрович Беркоза вирішив переправити дівчину через Рось у село Саварку до родичів. Доручив цю справу своїй доньці. І смілива дев'ятнадцятирічна дівчина Галина виконала її, ризикуючи власним життям.

Згодом Тараща була визволена, Валентину відправили лікуватись до Києва, далі воювала, закінчила війну в Берліні, має нагороди.

Поховона мужня розвідниця в містечку Рокитне.

ПОЛІЩУК ГАЛИНА ОЛЕКСАНДРІВНА

Галина Олександрівна- це та смілива дівчина, яка рятувала розвідницю Добриніну про яку йшла мова раніше.

Народилась вона в селі Бовкун в сім'ї Беркозів. Навчалася в сільській школі, мріяла здобути вищу освіту, але на заваді стала війна. Настали страшні дні випробувань в умовах окупаційного, німецького режиму. Прийшлося працювати на полі, на фермі, переховуватися в схованках, щоб не потрапити в руки німцям і поліцаям, які ловили молодь, щоб вивезти на роботу до Німеччини.

Коли на території району став діяти партизанський загін "Іскра", Галина Олександрівна носила у зазначені місця в ліс вибухівку, була зв'язковою загону.

А напередодні 1944 року в їхній хаті переховувалась Добриніна Валентина Іванівна. Вдень вона ховалась на горищі, а вночі в хаті на печі. Закладали її різними мішками, щоб не знайшли німці. Але фронт наближався до Таращанщини. У селі часто опинялось багато німців і поліцаїв. І тому батько Галини доручив їй переправити розвідницю через річку Рось у село Саварка до родичів. Смілива Галина виконала завдання. Дівчата пішли навпростець через замерзлу річку Рось, знайшли хату тітки, де Валентина перебувала до визволення.

Тяжкі краплі пройдених моментів із партизанського життя залишилися і в душі Галини Олександрівни Поліщук, але вона діяла не заради слави, орденів і медалів.

Галина Олександрівна все трудове життя пропрацювала в системі громадського харчуванні.

Створила достойну лінію, виховала синів, один з яких Поліщук О.О. очолює зараз Таращанську районну раду, радіє онуками і правнуками. Їй 90 років, проживає в місті Тараща. Лиш бажаємо їй міцного здоров'я і довгих років життя.

КУСТОВСЬКА ОЛЬГА ПЕТРІВНА

У кожного по-різному війна 1941-1945 року залишила свою зарубку: в пам'яті, в душі. У більшості чоловіків, які сьорбнули цього лиха на передовій фронтів, в окопах, інші в підпіллі, партизанських загонах у типу ворога. Багатьох не обминули концтабори та тяжка праця із знаком на рукаві "остарбайтер". У цьому вихорі лиха та зла розплачувалися, як чоловіки так і жінки.

Не обійшли боком ці дні тяготі Кустовську Ольгу Петрівну. Але ніщо не світить так як іскра надії. Тож, щоб зрозуміти про відважну 20-ти річну жінку у ті роки окупації, давайте подивимось на світ її очима.

Вона жила заради того, за що варто і померти. Лише коли ризикуєш, відчуваєш, що живеш. Її кредо - міцна залізна хватка у виконанні обов'язків.

Народилася Ольга Петрівна 1 квітня 1922 року в місті Тараща Київської області. До війни закінчила школу і Білоцерківське медичне училище, потім стала працювати в Таращанській районній лікарні.

Але 22 червня 1941 року, як страшним ураганом пронеслось "Війна". В подальшому окупація німецькими загарбниками Таращанщини. Закріпилася

влада гебткомісара, жандарм - мерії, гестапо.

В період окупації Ольга Петрівна працювала в лікарні і була членом підпільної групи "Воля", яка діяла в Таращі з 1941 до 1943 року. До цієї групи входили і лікарі, Камінський, як лікар вів розвідувальну роботу.

Гестапівці заарештували Ольгу Кустовську за зв'язок із партизанами, кинули до карцера, жорстоко її допитували. В присутності перекладача, чеховської національності, її дуже били, щоб катуванням довести її зв'язки з партизанами.

Ольга Петрівна стійко трималась на допитах, нікого не видала. Завдяки чеху-перекладачу, якому сподобалася ця молода дівчина слідство пішло в іншому руслі, з неї зняли підозри та звільнили з-під арешту. Коли Ольга Петрівна вийшла з камери на волю, то він сказав їй: "Девушка! Я подарил вам жызнь." Ольга відповіла: "Ви також не із своєї волі прийшли сюди."

Після визволення Таращанського району Ольга Петрівна працювала медичним працівником в Західній Україні. Згодом вийшла заміж за Бурлія Миколу Григоровича. Подружжя народило і виховало двох дітей: сина Олександра і доньку Ларису. Лариса Миколаївна з чоловіком Божком Володимиром Олександровичем працюють лікарями в Таращанській районній лікарні. Стали шанованими людьми району за їх турботу за здоров'я таращанців.

Ольга Петрівна і Микола Григорович після виходу на пенсію працювали в Таращі, тут же і поховані.

Вічна їм пам'ять.

ЛЬНИЧЕНКО МАРІЯ ГРИГОРІВНА

Вона назавжди залишилася тридцятип'ятирічною вчителькою, незламною партизанкою, відважною землячкою села Косяківка Таращанського району, величезної когорти тих, хто віддав своє молоде життя за наше мирне небо.

Марія Григорівна Лильниченко була молодю, вродливою, знаючою вчителькою, такою її пам'ятають в рідному селі.

Марія Григорівна в період німецької окупації в підпіллі вела активну антинімецьку пропаганду й агітацію. Вона була тісно пов'язана з партизанським загonom імені Чапаєва, який діяв в Таращанському та

Лисянському районах. Марія Григорівна систематично розповсюджувала відомості інформбюро, була зв'язковою з партизанськими загонами Черкащини, переховувала десантників, зброю.

За зв'язки з партизанами її було заарештовано. два тижня її катували, нещадно мучили, але вона не видала своїх товаришів з Косяківки. Потім її розстріляли. На цьому місці, в самому центрі міста Тараща недалеко від площі Слави, на пагорбі понад річкою Глибичком її діти встановили пам'ятник, до якого сьогодні вдячні таращанці приносять живі квіти.

Жінки визволительки нашого міста Таращі. Завдяки жінкам із Таращанського краю, які воювали у лавах Рядянської Армії на фронтах війни, у підпіллі у тилу серед фашистів наближали звільнення від окупантів рідної землі.

Першими принесли на Таращанщину цей світлий день визволення 5 січня 1944 року на броні бойових машин танкісти 5-го гвардійського Сталінградсько-Київського танкового корпусу та воїни 167-ї стрілецької дивізії. Серед цих двох підрозділів несли на своїх плечах цю радість, вистраждану в тяжких боях, і жінки різних військових професій.

ЗАКРУЖИНЕЦЬКА НАТАЛІЯ ДЕНИСІВНА

В 1943 році закінчила 9 класів. Коли війна наблизилась до її села Петропавлівки на фронті відправлялась військова танкова частина. Дівчина просила взяти її з собою. Взяли й відправили на курси радистів. По закінченні курсів Наташу було направлено у 22-у танкову бригаду 5-го гвардійського корпусу генерала Кравченка. Короткий інструктаж і в бій. А це було найстрашніше і, зокрема, жорстоке танкове побоїще на Курській узі під Прохорівкою.

Потім Наталія Денисівна зі своєю частиною звільнила Харків, Київ, Корсунь-Шевченківське, воювала в Румунії, Угорщині, Австрії, Чехословаччині.

Наталія Денисова - жінка легендарної долі. У своїй неповні 18 років вже стала бійцем - зв'язківцем 22-ї танкової бригади, яка визволила Таращу. З важкою катушкою телефонного кабелю за спиною доводилося навіть уночі шукати пошкодження лінії, відновлювати зв'язок між бойовими підрозділами

Наталія Закружинецька приїздила після війни з Харкова в Таращу на святкування дня перемоги, має бойові нагороди.

СИЧОВА ОЛЕКСАНДРА ГНАТІВНА

Олександра Гнатівна родом із села Хотолиця Волчанського району Харківської області з багатодітної родини. Коли радянські війська звільнили рідне село від німецьких загарбників, Олександра добровільно пішла служити в лави 5 го Гвардійського Сталінградського танкового корпусу медсестрою.

В тяжких виснажливих боях з німецькими військами у складі своєї частини пройшла медсестра Сичова Олександра аж до Таращанського району. Вона була надзвичайно смілива, ризикована.

В ніч з 4-го на 5-те січня 1944 року 207 танковий підрозділ з 10 машин визволив село Лісовичі і наблизився до міст Таращі. Запеклі бої йшли біля Шльоминого млина це перехрестя вулиці Козаківка і Видна в районі маслозаводу.

Перший радянський танк , яким командував лейтенант Єгоров був пошкоджений пострілом німецької гармати "Фердінанд". Механіка - водія Бобкова Федора Васильовича було тяжко поранено, медсестра Сичова Олександра Гнатівна швидко почала надавати допомогу пораненому: зупинила кровотечу , перев`язала рани.

Після завершення запеклих боїв 5 січня у Таращі, танкістів направлено було у бік Лук`янівки - Ківшовати , де зосередились великі сили німців.

Загинула Олександра Гнатівна у бою за визволення Луки 7 січня 1944 року . В цьому останньому бою її бачили всюди. Під градом куль і осколків вона встигала надати допомогу пораненим танкістам і десантникам . Та не обійшла і її ворожа куля, догнала, коли вона відносила тяжкопораненого бійця.

Її ім`я викарбоване на пам`ятнику воїнам визволителям в селі Лука.